

สรุปการวิสัย และข้อเสนอแนะ

จากการวิสัยทำให้พบว่า เดส์การ์ทส์มีความสับสนในเรื่องความแน่นอนของข้อความ "ฉันคิด (เพราะฉะนั้น) ฉันมีอยู่" ว่าเป็นข้อความที่แน่นอนแบบไหน และยังสับสนในเรื่อง การเชื่อมโยงกันได้ของจิต-กาย ลักษณะความสับสนโดยทั่วไปเกิดขึ้นจากการไม่พูดให้ชัดเจน ลงไปว่า ต้องการให้หมายถึงอะไรแน่. และในเวลาเดียวกันก็พูดในหลาย ๆ ลักษณะที่แตกต่าง กัน เป็นผลให้มักปรัชญาตีความแตกต่างกัน ตามที่ได้กล่าวไว้ในรายละเอียดมาแล้ว

ผู้วิสัยเห็นว่า จิต มีอยู่อย่างแน่นอน เป็นความรู้ที่ได้โดยตรงจากจิตพิสูจน์ได้จาก ข้อความ ฉันคิด เพราะฉะนั้น ฉันมีอยู่ ความแน่นอนของข้อความนี้ ได้จากการอนุมาน แบบสูตรยืนยันหน้าชนิดพิเศษ โดยที่ข้อความ "ฉันคิด" จะเป็นข้อความที่จำเป็นต้องจริงเสมอ เพื่อจะสรุปถึง ความมีอยู่ (ฉันมีอยู่) จากความแน่นอนของข้อความนี้ทำให้สรุปไปถึงข้อความ "ฉัน (หรือจิต) เป็นสิ่งที่คิด" ได้ หรือจะพูดอีกวิธีหนึ่งได้ว่า คุณสมบัติที่แท้จริงหรือสาระ หรือธรรมชาติของจิต คือ "การคิด" และการคิดของจิตโดยศัพท์ที่ไม่ถูกกระทบกระเทือน จากกาย เป็นการใช้เหตุผลบริสุทธิ์ หรือเป็นความเข้าใจบริสุทธิ์ เป็นการใช้เหตุผลล้วน เพื่อการรับรู้สิ่งต่าง ๆ เช่น ความมีอยู่ของจิต

ในส่วนที่เกี่ยวกับกาย ผู้วิสัยได้อธิบายปัญหาความมีอยู่ของกายว่า เป็นมโนทัศน์ที่ สับสนไม่ชัดเจน เพราะยังสงสัยได้ว่าอาจไม่มีอยู่จริง ถึงแม้ว่าจะรับรู้กายด้วยประสาทสัมผัส และจินตนาการได้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่เรายังสงสัยได้ว่า ความมีอยู่ของกายไม่มี เป็นเพียงความฝันที่คล้ายกับความจริง เป็นเพียงจินตนาการของจิตเท่านั้น เพราะประสาทสัมผัส อาจจะหลอกเราว่ากายมีอยู่ แต่ที่จริง เป็นเพียงภาพหลอน เนื่องจากความบกพร่องของจินตนา การและประสาทสัมผัสทำให้เดส์การ์ทส์สรุปว่า ความมีอยู่ของกายสับสนไม่ชัดเจนและสงสัย ได้ตลอดเวลา แต่โดยการพิจารณาก่อนฮัฟฟ์ ถึงแม้ก่อนฮัฟฟ์จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ไม่ว่า ประสาทสัมผัสและจินตนาการจะหลอกหลวงอย่างไรก็ตาม แต่เรายังมีมโนทัศน์ที่ชัดเจนแจ่มแจ้ง ถึงสิ่งที่เป็นสมบัติแท้จริงของฮัฟฟ์หรือกายได้ว่า เป็นการกินที่ การกินที่ เป็นมโนทัศน์ที่ชัดเจน แจ่มแจ้งที่ได้จากความเข้าใจล้วน ๆ ทำให้เดส์การ์ทส์สรุปได้ว่า จิตรู้ได้ง่ายกว่ากาย เพราะ

อิงจิตใช้เหตุผลพิจารณาคุณลุ่มบัตินหรือลัทธิของกาย จิตจำเป็นต้องมียู่ เพื่อจะยืนยันถึง ลัทธิของกาย อาจจะมีคำถามว่า เป็นไปได้อย่างไรที่ความมียู่ของกายสับสนและไม่ชัดเจน แต่กลับมีมโนทัศน์ที่ชัดเจนแจ่มแจ้งถึงลัทธิของกาย คือ การกินที่โดยเหตุผลแล้วเรื่องนี้เป็น เรื่องที่เป็นไปได้ ที่จะสรุปว่า กายอาจไม่มีอยู่ แต่ถ้ากายมีอยู่ กายจะมีลัทธิ คือ การ กินที่อย่างแน่นอน เช่นเดียวกับประเด็นของการแยกจากกันได้ของจิตกับกาย ที่อาจมีคำถามว่า เราไม่สามารถยืนยันความมียู่ของกายว่ามีอยู่อย่างแน่นอนได้ แล้วจะยืนยันว่าจิตกับกายเป็นลัทธิ ที่ต่างกันและมีอยู่อย่าง เป็นอิสระต่อกันได้หรือแยกกันได้ ผู้วิจัยก็คงยืนยันในความคิดเดิมที่ว่าถึง แม้ว่ากายอาจไม่มีอยู่ แต่ถ้ามีอยู่กายก็จะเป็นคนละสิ่งกับจิต และสามารถอยู่อย่าง เป็นอิสระ ต่อกันได้อย่างแน่นอน โดยมีมโนทัศน์ที่ชัดเจนที่เกี่ยวข้องกัน 3 ประการ คือ ของจิต ลัทธิของ กาย และมโนทัศน์ การแยกได้ของจิต-กาย

ในลัทธิที่ว่าด้วยการ เชื่อมกันได้ของจิต-กาย ผู้วิจัยได้ให้เหตุผลว่าถึงแม้ว่าจิตกับกาย จะ เป็นลัทธิต่างประเภทกัน แต่ก็ เป็นไปได้ที่จะเชื่อมโยงกันได้ และการเชื่อมโยงกันของจิต- กาย มีเหตุผลทำให้ยอมรับทฤษฎีที่ว่า จิตทำงานที่ลุ่มมองมากที่สุด

จากการศึกษาของ เดล์การ์ตส์ผู้วิจัยเห็นว่า ความสับสนของ เดล์การ์ตส์ในระบบ จิต-กาย มีผลอย่างมากต่อการตีความที่แตกต่างกันของนักปรัชญา แต่อย่างไรก็ตามนักปรัชญา แต่ละท่านก็มีเหตุผลที่จะยอมรับหรือปฏิเสธในประเด็นแตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยได้รับประโยชน์อย่างมาก ที่เริ่มจากความคิดระบบจิต-กาย ของ เดล์การ์ตส์ เพราะ เป็นพื้นฐานที่ดี และช่วยให้เข้าใจงานของนักปรัชญาอื่นในเรื่องจิต-กาย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปรัชญาของ เดล์การ์ตส์ อีกนัยหนึ่ง คือ ทำให้เข้าใจกระแสความคิดเกี่ยวกับ ระบบจิต-กายในคัตววรรษที่ 17 ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

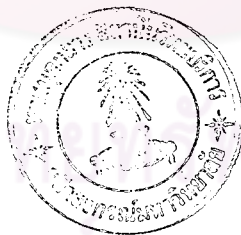
ประโยชน์จากการศึกษาที่เห็นชัดอีกประเด็นหนึ่ง คือ ระบบจิต-กายเป็นเรื่อง พื้นฐานมากในปรัชญาของ เดล์การ์ตส์ ดังนั้นหากมีความเข้าใจระบบจิต-กาย น่าจะเป็นแนวทางที่ดีที่จะช่วยให้เข้าใจปรัชญา ระบบอื่นของ เดล์การ์ตส์ด้วย

จากประโยชน์ทั้งสองประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะอยู่ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ ประการแรก เป็นข้อเสนอแนะวางเกี่ยวกับระบบจิต-กายของ เดล์การ์ตส์ น่าจะมีการศึกษาต่อเนื่องจากความคิดของ เดล์การ์ตส์ โดยขยับมาตามแนวกลุ่มคาร์เตเซียน

เพื่อให้รู้พัฒนาการความคิดระบบจิต-กายของกลุ่มนี้จนถึงปัจจุบัน

ประการที่สอง เป็นข้อ เสนอในแนวตั้ง คือ ภายในปรัชญาของ เดส์การ์ตส์เอง เมื่อมีความเข้าใจระบบจิต-กาย น่าจะมีการศึกษาต่อถึงระบบอื่น ๆ ของ เดส์การ์ตส์ด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าระบบต่อไปที่น่าศึกษามากได้แก่ ระบบจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นภาคประยุกต์ของระบบจิต-กาย และเป็นเรื่องที่น่าท้าทายในการศึกษาว่า ถ้ามีทัศนะตามระบบจิต-กายของ เดส์การ์ตส์ จะมีความคิดทางสังคมและการเมืองตามมาอย่างไร

ข้อเสนอนี้เป็นประการสุดท้าย ซึ่งเป็นผลพลอยได้จาก การวิจัยนี้พบว่า ตำราอธิบายปรัชญาของ เดส์การ์ตส์ หรือแม้แต่บทปรัชญาที่สำคัญคนอื่น ๆ ที่เป็นภาษาไทยยังมีอยู่น้อยมาก ดังนั้นเพื่อความก้าวหน้าในวงการปรัชญาไทย ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการวิจัยในแนวการตีความเช่นนี้เพิ่มขึ้น เพื่อจะช่วยให้มีแหล่งอ้างอิงทางวิชาการที่เป็นภาษาไทยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ งานวิจัยที่เขียนด้วยภาษาไทย ย่อมสะดวกต่อการอ่าน โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่นิยมการอ่านตำราภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าโดยข้อเสนอนี้ คงจะมีส่วนให้ทัศนะของ เดส์การ์ตส์ ได้แพร่หลายกว้างขวางขึ้นสำหรับผู้มีความสนใจปรัชญาทั่วไปอย่างทั่วถึง

ศูนย์วิจัยปรัชญา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย